

Dosarul nr. 2ra-608/2022
2-17124158-01-2ra-26042022

Prima instanță: Judecătoria Ungheni, sediul Central (A. Rusu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, A. Malii, I. Dutca)

DECIZIE

23 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând recursurile declarate de Vladimir Găină și de avocatul Sorin Corceac în interesele lui Victor Pașa,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Pașa împotriva lui Vladimir Găină, Galinei Găină și Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină” cu privire la transmiterea silită a bunurilor ipotecate, încasarea în mod solidar a datoriei, dobânzii de întârziere și penalității și,

acțiunea reconvențională depusă de Vladimir Găină împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, Gospodăria Țărănească „Vladimir Găină” cu privire la rezoluțiunea contractului de împrumut și a contractului de ipotecă, cu repunerea părților în poziția inițială, împotriva deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 23 martie 2017, prin intermediul oficiului poștal, Victor Pașa a depus cerere de chemare în judecată împotriva Galinei Găină, Vladimir Găină și GT „Vladimir Găină”, solicitând încasarea datoriei în sumă de 83 000 dolari SUA, transmiterea în mod silit în posesie a bunurilor ipotecate: terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5,0 ha și construcția - plantație de plante perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p.; terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43.1352 ha și construcția - plantație de plante perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352.0 m.p. situate în raionul Xxxx, ce aparțin debitorilor ipotecari în temeiul contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016 înregistrat la data de 26.01.2016 la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și nr. 9201/16/2172, cu dreptul comercializării ulterioare în scopul executării obligațiilor și stingerii datoriilor, stabilite conform contractului de

împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016, încasarea cheltuielilor de judecată și taxei de stat în mărime de 25 000 lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, la 26 ianuarie 2016, între Galina Găină, Vladimir Găină și Victor Pașa a fost încheiat contractul de împrumut nr. 402 a sumei de 83 000 dolari SUA, cu termenul de rambursare a împrumutului până la data de 01 octombrie 2019, fiind fixat graficul de rambursare a împrumutului nominalizat după cum urmează: până la data de 01.09.2016 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2016 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.11.2016 – 20 000 dolari SUA; până la data de 01.09.2017 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2017 – 5 625 dolari SUA; până la data de 01.11.2017 – 2 000 dolari SUA; până la data de 01.09.2018 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2018 – 3 375 dolari SUA; până la data de 01.11.2018 – 2 000 dolari SUA; până la data de 01.09.2019 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2019 – 3 125 dolari SUA; până la data de 01.10.2019 – 3 125 dolari SUA.

Reclamantul a relatat că în scopul garantării executării obligațiilor conform contractului de împrumut, a fost încheiat contractul de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, înregistrat la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și 9201/16/2172 la data de 26 ianuarie 2016, conform căruia în calitate de debitori ipotecari, pârâții au grevat următoarele bunuri: teren agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5.0 ha și construcția - plantații perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p. și terenul cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43.1352 ha și construcția - plantații perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431 352,0 m.p. situate în satul Xxxx care aparțin debitorilor ipotecari.

Debitorii ipotecari, Galina Găină și Vladimir Găină, nu și-au onorat obligațiunile stabilite conform pct. 1 și 2, capitolul II, din contractul de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 și nu au restituit datoria în termenii prevăzuți în contractul de împrumut.

Reclamantul susține că până la momentul înaintării acțiunii în instanța de judecată, pârâții nu au achitat nici o rată lunară stabilită conform graficului, iar așa cum împrumutul a fost garantat prin instituirea ipotecii asupra bunurilor pârâților, a rezervat dreptul de a exercita dreptul la ipotecă în conformitate cu prevederile Legii cu privire la ipotecă nr. 42-XVI din 26 iunie 2008.

Reclamantul a menționat că, potrivit prevederilor capitolului 11 alin. (8), (9) din contractul de ipotecă, creditorul ipotecar este în drept, în caz de neexecutare a condițiilor contractului de către debitorul Vladimir Găină, în termenele prevăzute de contract, să urmărească bunurile imobile ipotecate în modul stabilit de lege, să purceadă la urmărirea bunurilor imobile ipotecate înainte de rambursarea datoriei, în cazul în care debitorul Vladimir Găină nu îndeplinește condițiile contractului de împrumut. Contractul de ipotecă acționează până la stingerea tuturor obligațiilor garantate prin ipotecă.

Reclamantul a indicat că în vederea exercitării dreptului la ipotecă, ținând cont de art. 30 din Legea cu privire la ipotecă nr. 42-XVI din 26 iunie 2008, debitorii ipotecari au fost notificați în privința achitării datoriei în sumă de 83 000 dolari SUA, fiind respectate măsurile de inițiere a executării dreptului la ipotecă, stabilite conform art. 31 din legea menționată, notificarea fiind expediată în adresa pârâților prin intermediul corespondenței poștale și recepționată de către aceștia,

fapt confirmat prin avizele de recepție din data de 03.02.2017. În termenul de 20 zile calendaristice acordat în vederea stingerii datoriei, pârâții nu au întreprins nici o măsură în acest sens.

Pe parcursul examinării cauzei, Victor Pașa a depus mai multe cereri de completare și concretizare a pretențiilor (f.d.225-227, vol. I), în final solicitând încasarea în mod solidar de la Vladimir Găină, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină” a datoriei în sumă de 83 000 dolari SUA conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești, a penalității de întârziere în sumă de 14 940 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în sumă de 42 707,79 dolari SUA calculată pentru perioada 01.09.2016 - 22.10.2019 conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești, transmiterea în mod silit în posesie a bunurilor ipotecate: terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5,0 ha și construcția - plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p.; terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43.1352 ha și construcție - plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352,0 m.p., situate în raionul Xxxx, ce aparțin debitorilor ipotecari, în temeiul contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016, înregistrat la data de 26.01.2016 la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și nr. 9201/16/2172, cu dreptul comercializării ulterioare în scopul executării obligațiilor și stingerii datoriilor, stabilite conform contractului de împrumut nr. 402 din 26.01.2016 și compensarea cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat achitată în sumă de 25 000 de lei, cheltuielile de transport și cheltuielile pentru asistență juridică.

La 13 aprilie 2018, Vladimir Găină a depus acțiune reconvențională împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină” solicitând rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 încheiat între Victor Pașa și Vladimir Găină, Galina Găină, autentificat de notarul public Mihail Vidrașcu și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, încheiat între Victor Pașa și Vladimir Găină, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină”, autentificat de notarul public Mihail Vidrașcu, cu repunerea părților în poziția inițială.

În motivarea acțiunii reconvenționale a menționat că, la 26 ianuarie 2016, între Victor Pașa și Vladimir Găină, Galina Găină a fost încheiat contractul de împrumut nr. 402 pentru suma de 83 000 dolari SUA, suma urmând a fi investită în afacere.

În scopul garantării executării obligațiilor, între părți a fost încheiat contractul de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, înregistrat la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și 9201/16/2172 la data de 26 ianuarie 2016, conform căruia, în calitate de debitori ipotecari, au grevat cu ipotecă terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5,0 ha și construcția - plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p.; terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43,1352 ha și construcția - plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352,0 m.p., situate în raionul Xxxx, care aparțin debitorilor ipotecari.

Până la încheierea actelor sus menționate, pârâtul Victor Pașa nu a transmis către Vladimir Găină și Galina Găină careva sume conform contractului de împrumut, suma integrală a împrumutului nefiind transmisă nici la momentul

încheierii contractului de împrumut, respectiv actele juridice încheiate au rămas fără executare propriu-zisă.

Reclamantul a invocat că, deși se constată existența înscrisului (contract), care confirmă apariția unui cumul de obligații, executarea acestora a fost înregistrată doar parțial, fapt care constituie o neexecutare esențială or, esența actului juridic constituie obligația de a da. La momentul încheierii contractului de împrumut, notarul a indicat că Victor Pașa a împrumutat banii, fără a fi indicat faptul transmiterii de către acesta a mijloacelor bănești.

Reclamantul a afirmat că Victor Pașa nu i-a transmis careva mijloace bănești, astfel neexecutându-și obligația de a da, lipsind careva acte confirmative a executării obligației de către ultimul. La solicitările sale verbale, pârâtul Victor Pașa s-a eschivat de la transmiterea sumei împrumutului.

Prin urmare, consideră că, contractul de împrumut urmează a fi rezoluționat ca urmare a neexecutării acestuia de către Victor Pașa. Totodată, așa cum contractul de ipotecă garantează executarea contractului de împrumut, acesta urmând calea contractului principal necesită a fi rezoluționat.

Prin încheierea protocolară din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Ungheni a fost respinsă cererea privind scutirea de la plata taxei de stat la depunerea acțiunii reconvenționale, fiind acordat termen pentru înlăturarea neajunsurilor.

Prin încheierea din 16 mai 2018 a Judecătoriei Ungheni a fost restituită acțiunea reconvențională depusă de Vladimir Găină împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină” privind rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, cu repunerea părților în poziția inițială, în conformitate cu art. 171 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Prin decizia din 11 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de Vladimir Găină și casate încheierile din 19 aprilie 2018 și 16 mai 2018 a Judecătoriei Ungheni, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în același complet de judecată.

Prin decizia din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de Vladimir Găină, casată încheierea din 18 octombrie 2018 a Judecătoriei Ungheni, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță, din faza primirii acțiunii reconvenționale.

Prin încheierea protocolară din 22 octombrie 2019 a Judecătoriei Ungheni, a fost primită în procedură acțiunea reconvențională.

Prin hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătoriei Ungheni, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Victor Pașa.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Vladimir Găină, Galinei Găină, Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, în beneficiul lui Victor Pașa, datoria principală nestinsă în baza contractului de împrumut nr. 402 din 26.01.2016 în mărime de 83 000 dolari SUA, penalitatea contractuală în mărime de 14 940 dolari SUA, în total suma de 97 940 dolari SUA conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești.

În rest, acțiunea în partea încasării în mod solidar a dobânzii legale de întârziere în mărime de 42 707,79 dolari SUA a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

S-a transmis în mod silit în posesia lui Victor Pașa, bunurile ipotecate: terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5.0 ha și construcția-plantație

perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p.; terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43.1352 ha și construcția-plantăție perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352.0 m.p., situate în raionul Xxxx ce aparțin debitorilor ipotecari Vladimir Găină, Galinei Găină, Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, în temeiul contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016 înregistrat la data de 26.01.2016 la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și nr. 9201/16/2172, cu dreptul comercializării ulterioare în scopul executării obligațiilor și stingerii datoriilor, stabilite conform contractului de împrumut nr.402 din 26.01.2016.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Vladimir Găină, Galinei Găină și Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, în beneficiul lui Pașa Victor cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată în mărime de 25 000 lei.

S-a respins ca neîntemeiată acțiunea reconvențională depusă de Găină Vladimir împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, Gospodăria Țărănească „Vladimir Găină” cu privire la declararea nulității actului juridic.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 13 ianuarie 2020, Victor Pașa a depus apel nemotivat, iar la 03 aprilie 2020, în interiorul termenului acordat de instanța de apel, a depus apel motivat, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii inițiale în partea respinsă, cu încasarea în mod solidar din contul pârâților a dobânzii de întârziere în mărime de 35 313,65 dolari SUA, calculată pentru perioadele 01.09.2016 - 06.01.2017 și 07.07.2017 - 22.10.2019, compensarea cheltuielilor de judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 20 ianuarie 2020, Vladimir Găină și GȚ „Vladimir Găină” au depus apel nemotivat, iar la 27 iulie 2020, în interiorul termenului acordat de instanța de apel, au depus apel motivat, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii reconvenționale și de respingere a acțiunii inițiale, încasarea cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat achitată în instanța de fond și apel.

La 28 iulie 2020, Vladimir Găină a depus cerere privind emiterea unei hotărâri suplimentare în temeiul art. 250 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, în partea pretențiilor din acțiunea reconvențională cu privire la rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, cu repunerea părților în poziția inițială.

Prin încheierea din 07 septembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni a fost respinsă ca neîntemeiată cererea depusă de Vladimir Găină privind emiterea unei hotărâri suplimentare.

Prin încheierea din 24 februarie 2021 a Curții Supreme de Justiție a fost respinsă cererea depusă de către Vladimir Găină privind strămutarea cauzei la o altă instanță de același grad.

Prin încheierea din 20 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție a fost respinsă cererea depusă de către Galina Găină privind strămutarea cauzei la o altă instanță de același grad.

La 21 septembrie 2021, Victor Pașa, reprezentat de avocatul Sorin Corcea a depus în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cerere privind încasarea dobânzii de întârziere după pronunțarea hotărârii, solicitând încasarea în

mod solidar din contul intimațiilor a dobânzii de întârziere în mărime 18 547,09 dolari SUA, calculată aferent restanței în cuantum d 83 000 dolari SUA după pronunțarea hotărârii judecătorești, pentru perioada 21 decembrie 2019 - 22 septembrie 2021.

Prin decizia din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Victor Pașa, Vladimir Găină și GȚ „Găină Vladimir” și a fost menținută hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătoriei Ungheni.

Pentru a decide astfel, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticile formulate în cererea de apel și materialul probator, a conchis că soluția instanței de fond este întemeiată, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator și interpretarea justă a normelor de drept material, hotărârea instanței de fond urmând a fi menținută fără modificări.

Instanța de apel a concluzionat că instanța de fond corect a dispus încasarea sumei de 83 000 dolari SUA din contul pârâților în beneficiul lui Victor Pașa or, potrivit clauzelor contractuale suma a fost transmisă la momentul încheierii contractului de împrumut, acesta fiind semnat în fața notarului Mihail Vidrașcu, fiind indicat că, la biroul notarului s-au prezentat părțile semnatare ale contractului, conținutul și efectele căruia s-a adus la cunoștință, ultimii semnând contractul de împrumut, în prezența notarului, confirmând astfel încheierea contractului.

Instanța de apel a subliniat că, careva probe care ar demonstra contrariul nu au fost prezentate, iar alegațiile apelantului Vladimir Găină, precum că intimatul Victor Pașa nu le-a transmis de fapt suma de 83 000 dolari SUA cu titlu de împrumut, poartă un caracter pur declarativ, instanța de apel apreciindu-le critic.

În partea ce ține de cerința lui Pașa Victor privind încasarea penalității contractuale în sumă de 14 940 dolari SUA și a dobânzii de întârziere în sumă de 42 707,79 dolari SUA, instanța de apel a menționat că, potrivit art. 942 alin. (1) și (4) din Codul civil (în vigoare din 01.03.2019), în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobândă de întârziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății până la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale.

În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere.

La acest capitol, instanța de apel a subliniat că, potrivit dispoziției pentru punerea în aplicare a modificărilor operate prin Legea nr.133/2018 privind modernizarea codului civil și modificarea unor acte legislative, la Secțiunea a 4-a, art. 39 explică că, prevederile articolelor 942 - 945 din Codul civil introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică începând cu 01.03.2019 și obligațiilor încheiate înainte de 01.03.2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 01.03.2019. În acest sens, Colegiul a reținut că, prin acțiunea înaintată, Pașa Victor a solicitat încasarea de la Găină Vladimir, Găină Galina și Gospodăria Țărănească „Vladimir Găină”, cu titlu de dobândă de întârziere suma de 42 707,79 dolari SUA, și cu titlu de penalitate suma de 14 940 dolari SUA. Colegiul a menționat că, apelantul Pașa Victor nu și-a concretizat cerințele, cu privire la sumele solicitate, prin prisma art. 942 din Codul civil (în vigoare din 01.03.2019).

Astfel, reieșind din conținutul reglementărilor legale, instanța de apel a considerat justă concluzia primei instanțe potrivit căreia, pretenția privind încasarea penalității în sumă de 14 940 dolari SUA este una întemeiată or, potrivit pct. IV din contractul de împrumut, în caz de neachitare a sumei sau încălcare a graficului de rambursare, împrumutații s-au obligat să achite penalitatea de întârziere în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere din suma neachitată. În acest context, instanța de apel a menționat că, cerința apelantului Pașa Victor privind încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 42 707,79 dolari SUA, este neîntemeiată or, încasarea concomitentă a dobânzii de întârziere și a clauzei penale, va prezenta o răspundere dublă pentru neexecutarea contractului de împrumut.

Totodată, instanța de apel a reținut că, prin cererea depusă la data de 21 septembrie 2021, apelantul Pașa Victor, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, a solicitat încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 18 547 dolari SUA, calculată pentru perioada ulterioară emiterii hotărârii contestate 21.12.2019 – 22.09.2021. Având în vedere că, instanța de apel a ajuns la concluzia că, cerința cu privire la încasarea dobânzii de întârziere întemeiat a fost respinsă de instanța de fond, respectiv urmează a fi respinsă și cererea cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, calculată pentru perioada de după emiterea hotărârii instanței de fond.

Cât privește capătul de cerere privind transmiterea în mod silit, în posesia sa a bunurilor ipotecate, instanța de apel a enunțat că, reieșind din faptul că, debitorii nu și-au executat obligațiile asumate prin contractul de împrumut, iar în vederea garantării executării obligațiilor asumate prin contractul de împrumut, debitorii - ipotecari au încheiat contractul de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016, prin care au ipotecat bunurile menționate, instanța de apel a considerat că prima instanță just a conchis asupra temeiniciei pretenției lui Pașa Victor privind transmiterea bunurilor ipotecate în posesia sa, în vederea comercializării ulterioare, pentru stingerea datoriei acumulate de către debitorii-ipotecari în temeiul contractului de împrumut.

Instanța de apel a conchis că, apelantul Pașa Victor s-a conformat obligațiilor stabilite de prevederile art. 31 din Legea cu privire la ipotecă, precum și la art. 488 alin. (1) din Codul civil, notificarea și preavizele anexate la materialele cauzei fiind conforme prevederilor legale enunțate și conțin informațiile obligatorii stabilite de lege. De asemenea, instanța de apel a subliniat că, motivele expuse combat integral argumentele menționate în acțiunea reconvențională, respingerea acesteia de către prima instanță la fel fiind întemeiată și legală.

La 17 februarie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Vladimir Găină a declarat recurs împotriva deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei contestate cu adoptarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii inițiale și de admitere a cererii reconvenționale.

În esență, recurentul a reiterat argumentele indicate în cererea reconvențională și cererea de apel.

Suplimentar a invocat că, Victor Pașa nu a executat obligația de acordare a împrumutului în sumă de 83 000 dolari SUA, respectiv obligația corelativă a lui Vladimir Găină și Galina Găină de restituire a împrumutului nu există. În consecință, acțiunea lui Victor Pașa împotriva lui Vladimir Găină, Galina Găină și GȚ „Vladimir Găină” privind încasarea datoriei și penalității conform contractului

de împrumut nr. 402 din 26.01.2016 și exercitarea dreptului la ipotecă conform contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016 este neîntemeiată și urma a fi respinsă.

În același timp instanța de fond în dispozitivul hotărârii adoptate nu s-a expus asupra pretențiilor din acțiunea reconvențională - rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26.01.2016 și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016, cu repunerea părților în poziția inițială, dar s-a expus asupra unei alte pretenții, care nu a fost formulată în cererea reconvențională și anume declararea nulității actului juridic. Or, rezoluțiunea contractului și nulitatea actului juridic sunt instituții diferite al dreptului civil, care se deosebesc esențial după natura și efectele lor.

La 01 aprilie 2022, avocatul Sorin Corceac, acționând în interesele lui Victor Pașa, a declarat recurs împotriva deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 20 decembrie 2019 a Judecătorei Ungheni, în partea prin care a fost respinsă pretenția recurentului de încasare a dobânzii de întârziere, inclusiv în ordine de apel, după pronunțarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care să fie admise pretențiile respective și încasată în mod solidar din contul intimațiilor dobânda de întârziere în sumă de 35 313,65 dolari SUA, calculată pentru perioadele 01.09.2016 – 06.01.2017 și 07.07.2017 – 22.10.2019 și în sumă de 18 547,09 dolari SUA, calculată pentru perioada 21.12.2019 – 22.09.2021, cu menținerea în rest a hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului a invocat că, atât penalitatea contractuală, cât și dobânda de întârziere legală, raportate la prezenta cauză, constituie compensații stabilite de părți/legiuitor a încălcării de către debitor a termenului de plată, ambele fiind calculate zilnic, deoarece debitorul în fiecare zi admite încălcarea termenului de executare a obligației pecuniare.

Potrivit materialelor cauzei și pretențiilor înaintate, la data pronunțării hotărârii primei instanțe din 20 decembrie 2019, debitorul a admis o întârziere de 840 zile, la data emiterii deciziei instanței de apel acest termen constituia deja 1566 zile, iar în prezent acest termen constituie 1669 zile. Însă, instanțele inferioare au adjudecat penalitatea doar pentru perioada 07.01.2017 – 06.07.2017, respectiv pentru 180 zile, astfel încât debitorul a fost scutit de răspundere legală pentru întârzierea admisă în 660 zile (până la pronunțarea hotărârii primei instanțe) și 1386 zile (până la data pronunțării deciziei instanței de apel), scutire contrară exigențelor legale pertinente.

Or, deși dispozițiile Codului civil în redacția de până la 01 martie 2019 nu instituiau vreo limitare în vederea adjudecării concomitente a penalității și dobânzii de întârziere aferente datoriilor pecuniare (fapt susținut și de multiple hotărâri judecătorești irevocabile), în contextul în care noua redacție a Codului civil instituie o astfel de limitare, aceste prevederi urmează a fi interpretate prin prisma caracterului prescriptibil al penalității în redacția anterioară.

Totodată, instanțele ierarhice inferioare au omis să se expună asupra faptului că prevederile art. 39 din Legea nr. 1125 din 13 iunie 2002 și art. 942 alin. (4) din Codul civil, citate supra, nu instituie o alternativă absolută între penalitate și

dobânda de întârziere la alegerea creditorului, ci instituie o interdicție în adjudecarea concomitentă a acestora pentru aceeași perioadă de întârziere.

La caz, penalitatea adjudecată de prima instanță a fost calculată pentru o perioadă de 180 de zile (reieșind din prevederile art. 268 lit. a) din Codul civil), respectiv pentru perioada 07.01.2017 – 06.07.2017, pe când dobânda de întârziere a fost calculată în ordine de apel doar pentru perioada neacoperită de penalitate, respectiv pentru perioada 01.09.2016 – 06.01.2017 și pentru perioada 07.07.2017 – 22.10.2019, astfel încât dispozițiile art. 39 din Legea nr. 1125 din 13 iunie 2002 și ale art. 942 alin. (4) din Codul civil nu erau aplicabile pentru perioadele indicate, pentru care recurentul nu a pretins încasarea penalității, ci doar a dobânzii de întârziere. Astfel, pentru perioada 01.09.2016 – 06.01.2017 dobânda de întârziere însumează 5 291,53 dolari SUA, iar pentru perioada 07.07.2017 – 22.10.2019 dobânda de întârziere însumează 30 022,12 dolari SUA.

În opinia recurentului, prin interpretarea oferită de instanțele ierarhic inferioare, a fost pus într-o situație dezavantajoasă în contextul noilor modificări ale legislației, în condițiile în care legea precedentă instituia un termen de prescripție pentru penalitate de 6 luni, iar în aceste circumstanțe recurentul este privat de posibilitatea compensării prejudiciilor în forma dobânzii de întârziere pentru perioada întârzierii admise de debitori, ce nu este acoperită de penalitate.

Mai mult, nici instanța de fond, nici instanța de apel nu au oferit o motivare în sensul pentru ce au adjudecat compensația de întârziere a debitorului pentru doar 180 zile din cele 660/1386 zile de întârziere (penalitate) și au refuzat să compenseze întârzierea admisă de debitor pentru restul perioadei, respectiv pentru perioadele 01.09.2016 – 06.01.2017 și 07.07.2017 – 22.10.2019, nici unul din argumentele expuse nefiind combătut de nici una din instanțe.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 15 decembrie 2021, iar la 11 martie 2022, prin intermediul poștei electronice, a expediat decizia motivată (f.d. 67, vol. III).

Astfel recursurile depuse la 17 februarie 2022 prin intermediul oficiului poștal, de Vladimir Găină și la 01 aprilie 2022 de către avocatul Sorin Corceac, acționând în interesele lui Victor Pașa, sunt în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 26 aprilie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursurilor depuse, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (103, vol. III).

Prin încheierea din 13 iulie 2022 a Curții Supreme de Justiție au fost considerate admisibile recursurile declarate de către Vladimir Găină și de avocatul Sorin Corceac în interesele lui Victor Pașa, împotriva deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, și transmise Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție pentru a fi examinate în fond.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursurile urmează a fi admise și casată decizia din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 867 alin. (1) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Potrivit art. 871 alin. (1) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobânzi, el are dreptul să restituie împrumutul și până la expirarea termenului.

Din materialele cauzei rezultă că la 26 ianuarie 2016, Victor Pașa, în calitate de împrumutător și Vladimir Găină, Galina Găină, în calitate de împrumutați au încheiat contractul de împrumut nr. 402 în temeiul căruia, împrumutătorul a acordat împrumutaților suma de 83 000 dolari SUA, echivalentul a 1 707 791,40 lei conform cursului oficial al BNM la momentul semnării contractului, cu termenul de rambursare până la data de 01 octombrie 2019 (f.d.25-27, vol. I).

Conform pct. II din contractul de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016, părțile contractante au stabilit un grafic de rambursare a împrumutului, după cum urmează: până la data de 01.09.2016 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2016 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.11.2016 – 20 000 dolari SUA; până la data de 01.09.2017 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2017 – 5 625

dolari SUA; până la data de 01.11.2017 – 2 000 dolari SUA; până la data de 01.09.2018 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2018 – 3 375 dolari SUA; până la data de 01.11.2018 – 2 000 dolari SUA; până la data de 01.09.2019 – 9 375 dolari SUA; până la data de 01.10.2019 – 3 125 dolari SUA; până la data de 01.10.2019 – 3 125 dolari SUA.

În aceeași zi, în vederea garantării executării obligațiilor asumate de către debitori, între Victor Pașa, în calitate de creditor ipotecat, și Vladimir Găină, Galina Găină și Gospodăria Țărănească „Vladimir Găină”, în calitate de debitori ipotecari, a fost încheiat contractul de ipotecă nr. 403, prin care debitorii ipotecari au ipotecat următoarele bunuri imobile: terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5,0 ha și terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43,1352 ha, ce aparțin lui Găină Vladimir și Găină Galina, situate în raionul Xxxx; construcția-plantăție perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p. și construcția plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352.0 m.p., situate în raionul Xxxx, ce aparțin Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”.

Înaintând prezenta acțiune, concretizată pe parcurs, împotriva lui Vladimir Găină, Galinei Găină și Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, reclamantul Victor Pașa a solicitat încasarea în mod solidar de la Vladimir Găină, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină” a datoriei în sumă de 83 000 dolari SUA conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești, a penalității de întârziere în sumă de 14 940 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în sumă de 42 707,79 dolari SUA calculată pentru perioada 01.09.2016 - 22.10.2019 conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești, transmiterea în mod silit în posesie a bunurilor ipotecate: terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5,0 ha și construcția - plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p.; terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43.1352 ha și construcție - plantație perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352,0 m.p., situate în raionul Xxxx, ce aparțin debitorilor ipotecari, în temeiul contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016, înregistrat la data de 26.01.2016 la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și nr. 9201/16/2172, cu dreptul comercializării ulterioare în scopul executării obligațiilor și stingerii datoriilor, stabilite conform contractului de împrumut nr. 402 din 26.01.2016 și compensarea cheltuielilor de judecată, formate din taxa de stat achitată în sumă de 25 000 de lei, cheltuielile de transport și cheltuielile pentru asistență juridică.

La rândul său, Vladimir Găină a depus acțiune reconvențională împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină” solicitând rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, cu repunerea părților în poziția inițială.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în prima instanță, Judecătoria Ungheni prin hotărârea din 20 decembrie 2019 a admis parțial acțiunea depusă de Victor Pașa.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Vladimir Găină, a Galinei Găină, a Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, în beneficiul lui Victor Pașa, datoria principală nestinsă în baza contractului de împrumut nr. 402 din 26.01.2016 în mărime de 83 000 dolari SUA, penalitatea contractuală în mărime de 14 940 dolari

SUA, iar în total suma de 97 940 dolari SUA conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești.

În rest, acțiunea în partea încasării în mod solidar a dobânzii legale de întârziere în mărime de 42 707,79 dolari SUA a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

S-a transmis în mod silit în posesia lui Victor Pașa, bunurile ipotecate: terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 5.0 ha și construcția-plantăție perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 50 000 m.p.; terenul agricol cu număr cadastral xxxx cu suprafața de 43.1352 ha și construcția-plantăție perene cu număr cadastral xxxx.01 cu suprafața de 431352.0 m.p., situate în raionul Xxxx ce aparțin debitorilor ipotecari lui Vladimir Găină, Galinei Găină, Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, în temeiul contractului de ipotecă nr. 403 din 26.01.2016 înregistrat la data de 26.01.2016 la Oficiul cadastral teritorial sub nr. 9201/16/2171 și nr. 9201/16/2172 cu dreptul comercializării ulterioare în scopul executării obligațiilor și stingerii datoriilor, stabilite conform contractului de împrumut nr. 402 din 26.01.2016.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Vladimir Găină, Galinei Găină și Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină”, în beneficiul lui Pașa Victor cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată în mărime de 25 000 lei.

S-a respins ca neîntemeiată acțiunea reconvențională depusă de Găină Vladimir împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, Gospodăria Țărănească „Vladimir Găină” cu privire la declararea nulității actului juridic.

Prin încheierea din 07 septembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni a fost respinsă ca neîntemeiată cererea depusă de Vladimir Găină privind emiterea unei hotărâri suplimentare.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 15 decembrie 2021 a respins apelurile declarate de Victor Pașa, Vladimir Găină și GȚ „Găină Vladimir”, menținând hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătoriei Ungheni.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, iar drept consecință a interpretat și aplicat greșit normele de drept material aplicabile litigiului, pronunțând în consecință o soluție nemotivată, în care nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate de părțile litigante și asupra tuturor pretențiilor din acțiune.

Colegiul menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că legea procedural civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată

atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o. În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: instanța de apel rejudecă în fapt și în drept ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, precum și efectuează o nouă examinare în fond, în fapt și în drept.

Astfel, reieșind din efectul devolutiv cu care este investită, instanței de apel îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia, obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

În partea ce ține de criticile recurentului Victor Pașa reprezentat de avocatul Sorin Corceac referitor la pretențiile din acțiunea inițială privind încasarea penalității contractuale în sumă de 14 940 dolari SUA și a dobânzii de întârziere în sumă de 42 707,79 dolari SUA, Colegiul menționează următoarele.

Art. 872 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019) stipulează că, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă în mărimea prevăzută la art.619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

La caz, potrivit clauzelor contractuale părțile au stabilit că, debitorul va rambursa împrumutul, iar în cazul încălcării graficului de plăți debitorul va achita o penalitate.

În condițiile art. 624 alin. (1) și (3) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019), clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Clauza penală poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate.

Deci, clauza penală este aceea prevedere prin care o persoană, dă asigurării pentru executarea unei obligații în termen.

Potrivit pct. IV din contractul de împrumut, părțile au stabilit o penalitate de întârziere în mărime de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere din suma neachitată.

Așadar, din cauza neonorării obligațiunilor contractuale de achitare a ratelor în termen, la depunerea acțiunii inițiale în instanța de judecată reclamantul Victor Pașa a calculat debitorilor o penalitate contractuală în sumă de 14 940 dolari SUA și dobândă de întârziere în sumă de 42 707,79 dolari SUA.

Totodată, la judecarea cauzei în ordine de apel, apelantul Victor Pașa a depus cerere privind încasarea dobânzii de întârziere după pronunțarea hotărârii, solicitând încasarea în mod solidar din contul intimaților a dobânzii de întârziere în mărime 18 547,09 dolari SUA, calculată aferentă restanței în quantum de 83 000 dolari SUA după pronunțarea hotărârii judecătorești, pentru perioada 21 decembrie 2019 - 22 septembrie 2021.

Instanțele ierarhic inferioare au concluzionat ca fiind întemeiată pretenția privind încasarea în mod solidar a penalității contractuale în mărime de 14 940 dolari SUA, conform cursului BNM la data executării hotărârii judecătorești, iar pretenția privind încasarea în mod solidar a dobânzii legale de întârziere în mărime de 42 707,79 dolari SUA a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Colegiul lărgit consideră pripită concluzia instanței de apel precum că cerința privind încasarea dobânzii de întârziere concomitent și a clauzei penale, va prezenta o răspundere dublă pentru neexecutarea contractului de împrumut.

În corespundere cu art. 7 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Art. 942 alin. (1) din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019) reglementează că, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobândă de întârziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății până la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale.

Iar alineatul 4 al aceluiași articol prevede că, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobânda de întârziere.

Astfel, art. 942 alin. (4) din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019) nu se aplică retroactiv în privința penalității calculată conform Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019).

Posibilitatea de alegere stipulată de art. 942 alin. (4) din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019) se aplică numai situațiilor juridice începând cu momentul intrării în vigoare - 01 martie 2019.

Conform art. 38 din Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative nr. 133 din 15 noiembrie 2018 dispozițiile art. 623²⁰– 623²³ din Codul civil, introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică, începând cu 01 martie 2019, și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 01 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 01 martie 2019.

La rândul său, art. 39 din Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova nr. 1125-XV din 13.06.2002 reglementează că dispozițiile art. 942-945 din Codul civil, introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică, începând cu 01 martie 2019, și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 01 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 01 martie 2019.

Reieșind din prevederile normei menționate, dispozițiile art. 942 din Codul civil, sunt aplicabile situațiilor juridice începând cu data de 01 martie 2019, dar și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 01 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 01 martie 2019.

Astfel, se deduce că instanța de apel a examinat superficial pretenția lui Victor Pașa din acțiunea inițială privind încasarea dobânzii de întârziere, precum și nu a dat apreciere argumentelor invocate de reclamant în acest sens și nici criticilor formulate în ordine de apel.

La caz, se reține că penalitatea adjudecată de prima instanță a fost calculată pentru o perioadă de 180 de zile, respectiv pentru perioada 07.01.2017 – 06.07.2017, pe când dobânda de întârziere a fost calculată în ordine de apel doar pentru perioada neacoperită de penalitate, respectiv pentru perioada 01.09.2016 – 06.01.2017 și pentru perioada 07.07.2017 – 22.10.2019, astfel încât dispozițiile art. 39 din Legea nr. 1125 din 13 iunie 2002 și ale art. 942 alin. (4) din Codul civil nu erau aplicabile pentru perioadele indicate, pentru care recurentul nu a pretins încasarea penalității, ci doar a dobânzii de întârziere. Astfel, pentru perioada 01.09.2016 – 06.01.2017 dobânda de întârziere însumează 5 291,53 dolari SUA, iar pentru perioada 07.07.2017 – 22.10.2019 dobânda de întârziere însumează 30 022,12 dolari SUA.

Mai mult, instanțele de judecată nu au oferit o motivare în sensul pentru ce au adjudecat penalitatea de întârziere a debitorului pentru doar 180 zile din cele 660/1386 zile de întârziere (penalitate) și au refuzat să compenseze întârzierea admisă de debitor pentru restul perioadei de întârziere, respectiv pentru perioadele 01.09.2016 – 06.01.2017 și 07.07.2017 – 22.10.2019.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil în sensul art. 6§1 din CțEDO (speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Din conținutul pretențiilor formulate de către reclamantul Vladimir Găină în acțiunea reconvențională se desprinde că acesta solicită rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 încheiat între Victor Pașa și Vladimir Găină, Galina Găină, autentificat de notarul public Mihail Vidrașcu și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, încheiat între Victor Pașa și Vladimir Găină, Galina Găină, GȚ „Vladimir Găină”, autentificat de notarul public Mihail Vidrașcu, cu repunerea părților în poziția inițială.

Din textul deciziei contestate anumite considerente care ar reflecta o apreciere a acestor pretenții pe deplin nu se identifică or, instanța de apel și-a expus motivarea deciziei printr-o concluzie generalizată, pe când urma a se expune asupra tuturor pretențiilor din cererea de chemare în judecată/acțiunea reconvențională în condițiile în care acestea au fost indicate în cererea de apel.

De altfel, Colegiul largit atestă că instanța inferioară a judecat fondul cauzei determinând incorect obiectul litigiului declararea nulității actului juridic, nu a dat apreciere pretențiilor din acțiunea reconvențională privind rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 402 din 26 ianuarie 2016 și a contractului de ipotecă nr. 403 din 26 ianuarie 2016, cu repunerea părților în poziția inițială, și nu a supus unei analize fiecare pretenție în parte, cu trimitere la norma legală.

Instanța de recurs reține că instanța de apel urma să determine cert pretențiile ce au fost examinate prin hotărârea din 20 decembrie 2019 a Judecătoriei Ungheni, apoi să se expună în raport cu acestea și asupra argumentelor, obiecțiilor invocate în confirmarea unei ipoteze și excluderea alteia.

Din acest considerent, Colegiul apreciază ca fiind prematură poziția instanței de apel, precum că, soluția instanței de fond de respingere a acțiunii reconvenționale este întemeiată, rezultată din aprecierea corectă a materialului

probator și interpretarea justă a normelor de drept material, în condițiile în care aceste pretenții nici nu au fost reflectate în decizia instanței de apel.

Astfel, conjunctura descrisă anterior denotă obligația instanței de apel de a analiza toate circumstanțele de fapt expuse în pretențiile înaintate în cererea de chemare în judecată și acțiunea reconvențională. Cu toate acestea, instanța de apel nu a făcut nicio referire concretă la elementele ce ar fi putut justifica concluzia referitoare la temeinicia sau netemeinicia acțiunii reconvenționale.

În atare situație se deduce că, argumentele formulate de apelanți în fața instanței în scopul apărării drepturilor sale nu au fost clarificate de instanța de apel, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate de instanță, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate. Cu atât mai mult că acest aspect cerea o motivare specifică și explicită.

Prin urmare, Colegiul lărgit ajunge la concluzia că recurenții nu au fost auziți de instanța inferioară într-un mod echitabil, cu respectarea garanțiilor prevăzute la articolul 6 din Convenție. Or, instanța de apel nu și-a exercitat obligația instituită prin efectul devolutiv al apelului.

Astfel, Colegiul lărgit deduce că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, însă în condițiile prezentului litigiu decizia din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău nu corespunde acestor calități.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide temeinicia recursurilor declarate de Vladimir Găină și de avocatul Sorin Corceac în interesele lui Victor Pașa împotriva deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este superficială, bazată pe neelucidarea incompletă a circumstanțelor cauzei.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele relevante ale cauzei, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurilor declarate de Vladimir Găină și de avocatul Sorin Corceac în interesele lui Victor Pașa, casării deciziei din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admit recursurile declarate de către Vladimir Găină și de avocatul Sorin Corceac în interesele lui Victor Pașa.

Se casează decizia din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Pașa împotriva Galinei Găină, a lui Vladimir Găină și Gospodăriei Țărănești „Vladimir Găină” cu privire la transmiterea silită a bunurilor ipotecate, încasarea în mod solidar a datoriei, dobânzii de întârziere și penalității și acțiunea

reconvențională depusă de Vladimir Găină împotriva lui Victor Pașa, intervenienți accesorii notarul public Mihail Vidrașcu, Galina Găină, Gospodăria Țărănească „Vladimir Găină” cu privire la rezoluțiunea contractului de împrumut și a contractului de ipotecă, cu repunerea părților în poziția inițială, și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecători

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Victor Burduh